

Zeleni marec

Naš vsakdanjik bi bil nedvomno siv, ko bi ga ne poživiljale barve. Nekatere od njih so nam ljubše, drugih ne prenašamo. Zato nakupujemo predmete, oblačila ali pa stanovanjsko opremo v odtenkih najljubše barve.

Zelena barva mi poleg rume ne najbolj ugaja. To je barva narave in brsteče pomladi, rastlinja, trav in drevesnih krošenj, barva pomiritve in upanja. V sodobni zahodni civilizaciji, kate-dre produkt smo, preganjamo sirove meščanske rutine z nenaravnimi barvami televizijskega ekrana ali s kričečo barvo kritike in protesta za vsako ceno. Vrnimo se raje k zeleni, ki nas pomirja, vrnimo se k naravi! Problematično bivanjskega prostora in človekovega odnosa do narave ocenjujem kot enega poglobitnih problemov sodobnega časa. V času, ko družbeni in politični delavci obljublajo rešitev specifičnih problemov in zaščito partikularnih interesov tega ali onega sloja ali interesne skupine, bi pogled na človekovo stvarnost moral biti celovitejši in daljnovidnejši.

MAJDA ARTAČ STURMAN

Zato bi — ob že rutinskem praznovanju 8. marca — rada osvetlila vlogo sodobne ženske v ekološkem ozaveščanju mladih in pri vzgoji k spoštovanju okolja. Ženska še vedno ostaja hranilka, neločljivo povezana s praktičnimi in najbolj življenjskimi opravili prehranjevanja. V vsakodnevni skrbi za prehrano, zdravje, nego družinskih članov in vzgojo otrok, ki v največji meri sloni na ženskih ramenih, je predvsem ženska poklicana, da s svojimi nakupi in izbirami odločilno vpliva na tržno politiko.

Kupujemo ekološko, sledimo nasvetom specializiranih, ekološko naravnanih oddaj in revij! Izbiramo izdelke z okolju prijazno embalažo, odločimo se za čim bolj naravno in zdravo prehrano, brez nepotrebnih barvil in konzervansov, odpadke in smeti zbiramo ločeno in jih odlagamo v za to določene zbiralnike (za steklo, papir, zdravila, baterije, plastiko)!

■■■■ 2

Italija je umaknila veto

Bo tokrat govor tudi o naši manjšini?

Zunanji ministri Evropske zveze so 6. t.m. na zasedanju v Bruslju prižgali zeleno luč za začetek pogajanj o priznanju Sloveniji statusa pridružene članice. To je vmesni korak na poti do priznanja statusa redne članice Evropske zveze. Pridružene članice so že postale nekatere države nekdanjega vzhodnoevropskega tabora, med njimi Madžarska in Češka.

Vstopu Slovenije v Evropsko zvezo je doslej nasprotovala Italija, ki ima v tem pogledu, kot sicer vse redne članice, pravico veta. Pri tem je treba ugotoviti, da rimsko vlado dejansko pogojujejo organizacije istrskih in dalmatinskih prebežnikov, oziroma ezulov, ki so glasne in vplivne zlasti v Trstu. Voditelji teh organizacij so do zdaj uspešno pritiskali na uredno rimsko vlado, tako da je njen zunanji minister na vseh zadnjih zasedanjih v Bruslju s svojim vetom preprečeval začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije.

Kaj pravzaprav hočejo predstavniki ezulskih organizacij? Pustimo vnapre tiste, ki bi hoteli celo premikati sedanje državne meje, saj so to blodnje patoloških ljudi. Večina voditeljev ezulskih organizacij zahteva, naj Slovenija vrne ezulom t.i. »zapuščene dobrine«. Gre za nepremičnine, ki so jih ezuli zapustili na ozemlju sedanje Republike Slovenije, ko so se po zadnji vojni izselili v Italijo. Tu prihaja seveda v poštev predvsem njihovo nekdanje imetje v občinah Koper, Izola in Piran.

Že na prvi pogled je vsakomur jasno, da vprašanje, ki ga načelnajo ezuli, ni preprosto. Italija in nekdanja Jugoslavija sta ga uredili z dvema temeljnima dogovoroma: z osimskim sporazumom leta 1975 in z rimsko pogodbo leta 1983. Slednja na primer navaja nekaj nad 600 nepremičnin na ozemlju sedanjih republik Slovenije in Hrvaške, katerih lastniki so italijanski državljani, ki so se bili izselili v Italijo po drugi svetovni vojni in so torej ezuli. Ti ali njihovi dediči so ostali po tej pogodbi lastniki imetja, ki so ga bili zapustili ob odhodu iz rojstnega kraja.

Za Slovenijo, ki jo je tudi Italija priznala za polnopravno na-

slednico nekdanje SFRJ, je torej zadeva pravno popolnoma urejena. Italija jo seveda more ponovno načenjati, vendar bo vse le po-božna želja, če enake volje ne bo pokazala tudi slovenska pogodben-na stran.

Veto, ki ga je rimska vlada postavljala do 6. marca letos v Bruslju in tako onemogočala začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije, je bilo navadno izsiljevanje, ki gotovo ni delalo časti Italiji. Ta tudi ne bi mogla v nedogled vztrajati pri takem stališču, kar je gotovo spoznala sedanja, Dinijeva vlada, ki je zato veto kratkomalo umaknila.

Zunanja ministra Agnelli in Thaler sta se — tudi na prigovarjanje domala vseh držav članic Evropske zveze — pred zadnjim zasedanjem v Bruslju sporazumela, da se bodo sporna vprašanja med Italijo in Slovenijo reševala na ločenih, dvostranskih pogajanjih. Evropska zveza pa je hkrati vzela na znanje izjavo slovenske vlade, sprejeto že lani septembra,

da bo namreč predlagala državne-mu zboru, naj poskrbi, da bo vsa slovenska zakonodaja, z ustavno vred, v skladu s splošno zakonovajo, veljavno v državah Zveze.

V sporočilu za tisk sta zunanja ministra Agnelli in Thaler

Iz vsebine:

Boris Pahor o Kocbekovi aferi
pred 20 leti (str. 3)

J. Paljk: V Parizu je umrl
slikar Hilbert (str. 3)

M.V.: 25-letnica katehetskega
tečaja na Mirenskem gradu (str. 8)

omenila tudi vprašanje varstva narodnih manjšin. To pomeni, da bo na dvostranskih pogovorih in pogajanjih govor tudi o stanju naše slovenske narodne manjšine v Italiji. V tem trenutku sicer ne vemo, če in koliko hiš bodo dobili

D.L. ■■■■ 2

Pregrade znotraj manjšine nimajo več opravičila

»Slovinci v Italiji si naravno želimo, da bi Slovenija postala članica Evropske zveze, saj bi to med drugim omogočilo, da bi se vsi deli našega naroda, ki živijo na svojih tleh, znašli pod skupno evropsko streho«. To stališče je deželno tajništvo Ssk potrdilo na svoji petkovi seji kmalu po objavi prvih vesti o tem, da naj bi bila Italija pripravljena preklicati svoj veto proti začetku pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije v EZ. Tajništvo je tudi podčrtalo, da približevanje Slovenije EZ odpira nove možnosti vsestranskega sodelovanja med Slovenijo in Italijo, hkrati pa postavlja temelje za preseganje pregrad in trenj, ki so se porajale in se še porajajo zlasti na področju, na katerem se državi neposredno stikata.

Seveda pa si še posebej v obmejnem prostoru ni mogoče predstavljati trdnejše in trajnejše ureditve odnosov in razmer brez ureditve položaja narodnostnih manjšin, ki tu živita. Ssk želi v tej zvezi ponovno opozoriti zlasti na nerešena vprašanja sloven-

ske manjšine v Italiji, ki po 50 letih demokracije še vedno nima urejenega niti temeljnega pravnega statusa, saj še vedno ni dočakala že večkrat obljubljenega zaščitnega zakona. V interesu pravice in miru, pa tudi v interesu Italije in Slovenije je, da bi ta odprta vprašanja čim prej našla ustrezno rešitev v skladu z ustavnimi določili in z že sprejetimi mednarodnimi obvezami Italije. Ssk izraža upanje, da je mogoče razumeti kot spodbudno znamenje v tem smislu tudi najnovejše premike in sicer šele začetnem zakonodajnem postopku za dodelitev finančnih prispevkov v podporo ustanov in organizacij slovenske manjšine.

Sicer pa je deželno tajništvo Ssk na svoji zadnji seji podčrtalo tudi vse večjo vlogo, ki jo odigravajo evropske in sploh mednarodne ustanove pri urejanju položaja narodnostnih manjšin. Zato je sklenilo, da bo nadaljevalo s svojimi prizadevanji za reševanje odprtih vprašanj Slovencev v Italiji tudi na mednarodni ravni.

■■■■ 2

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 9. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Irska, lepa in tragična (Dorica Makuc); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Osip Šest: »Kar po domače«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Likovna delavnica; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližjega vzhoda.

■ PETEK, 10. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale: Likovna delavnica; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Osip Šest: »Kar po domače«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: S pravljico po svetu (Meri Ozbič); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 11. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Filmi na ekranih; 10.00 Poročila; 11.40 Iz Dopisnic z najbližjega vzhoda; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta rozajanski glas (oddaja iz Režije); 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Lida Turk: 22. leto ob zori: »Vzlet jastreba«.

■ NEDELJA, 12. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Fërenc Mólnar: »Dečki Pavlove ulice«; 10.20 Veselo po domače; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Primorski obzorje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Lida Turk: 22. leto ob zori: »Vzlet jastreba«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 17.30 Krajevne stvarnosti: Iz naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 13. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nocoj smo poslušali burjo. Vpogled v 90-letno delovanje Slovenskega planinskega društva v Trstu (Marinka Perot); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Osip Šest: »Kar po domače«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu, vodi Martina Repinc; 15.30 Mladi val; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Znanstvene raziskave.

■ TOREK, 14. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Cigani, večni popotniki (Katja Kjuder); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Osip Šest: »Kar po domače«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Marko Sosič: V dolini gnijejo kostanji.

■ SREDA, 15. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški obzorje; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Osip Šest: »Kar po domače«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje '94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Literarne kritične skice in osnutki.

Zeleni marec

Namesto avtomobila vzemimo pot pod noge!

Zenske pa tudi moški s svojimi vsakodnevnimi prehrabeni navadami in nakupi, z izbiro manj onesnažujočih prometnih sredstev, z zdravim preživljanjem prostega časa lahko bistveno prispevamo k prijaznejšemu okolju, čistejšemu zraku in bolj zdravi prehrabeni industriji. Vsak od nas je po svoje odgovoren za vse bolj onesnaženo okolje, posledice neodgovornega izkoriščanja in zastrupljanja narave pa se kažejo v pogostih naravnih katastrofah (poplave, suše), ki lahko prizadenejo in ogrožajo vedno večje skupine ljudi.

Živimo zeleno pomlad, vzemimo si prosti čas, čas za razmislek, in si ga krojimo po meri človeka!

Bo tokrat govor...

ezuli iz Kopra, Izole in Pirana. Čeprav ogromne večine istrskih prebžnikov živi v stanovanjih, ki so bile sezidane z denarjev vseh davkoplačevalcev v Italiji, torej tudi z denarjem slovenskih davkoplačevalcev v Furlaniji-Juljski krajini, bodo nekateri izmed njih dobili tudi hiše, ki so jih bili zapustili pred 40 in več leti. Tako vsaj kaže.

Slovenci v Italiji ne potrebujejo, hvala Bogu, novih hiš in nepremičnin, temveč odločno zahtevamo priznanje osnovnih narodnih pravic, kot so: raba materejnega jezika v javnih uradih in stikih z oblastvi, slovenska toponomastika, sodelovanje pri določevanju splošnih razvojnih smernic, skratka tisti instrumenti, ki jamčijo obstoj in nadaljnji razvoj naše slovenske narodnostne skupnosti. Bo vse to urejeno do priznanja Sloveniji statusa pridružene članice? Takšen rok namreč postavljajo ezuli glede vračanja »zapuščanih dobrin«, kar pomeni vračanja hiš na območju sedanje slovenske Istre!

Odločil je Stalin in ne Togliatti

Italijanska tiskovna agencija ADN Kronos je pred kratkim sporočila, da bo revija *Studi storici*, ki jo izdaja institut Gramsci, objavila v prihodnji številki veliko gradivo, hranjenega v arhivih sovjetske komunistične partije. To gradivo je našel in zbral podravnatelj Instituta za svetovno zgodovino pri moskovski Akademiji za znanost. Gradivo je v tesni zvezi s takomenovanim »preobratom v Salernu«, ko se je 22. aprila leta 1944 ustanovila prva italijanska vlada narodne enotnosti v tedanji še monarhistični Italiji.

Za italijanske komunistične zgodovinarje je za očeta tega preobrata veljal Palmiro Togliatti, ki se je konec marca leta 1944 bil vrnil iz emigracije v Sovjetski zvezi. Dne 31. marca je Togliatti na zasedanju osrednjega vodstva zagovarjal stališče, da mora tudi njen predstavnik vstopiti v takratno Badoglievo kraljevo vlado.

Togliattijev predlog je na italijanske komuniste vplival kot mrzla prha. Komunisti so se namreč do tedaj strogo držali navodil in sklepov, ki so jih bili sprejeli vodilni predstavniki Tretje Internacionalne. Še januarja leta 1944 sta se Bolgar Georgij Dimitrov in Palmiro Togliatti bila sporazumela, kakšno stališče bodo italijanski komunisti zavzemali do italijanske vlade maršala Badoglia. Sporazum je določal:

komunisti ne smejo vstopiti v Badoglievo vlado; zahtevati morajo ustanovitev vlade profitašistične narodne fronte, ki bi jo lahko vodil prof. Carlo Sforza; podpirati morajo zahtevo po takojšnjem odstopu kralja Viktora Emanuela III.; čeprav ne morejo odkrito odklanjati sodelovanja z anglo-ameriški poveljstvi, morajo takšno sodelovanje na še od nacistov in fašistov zasedenem ozemlju omejiti na minimum, sprejeti pa morajo vse ukrepe, ki naj preprečijo, da bi se agenti anglo-ameriške tajne službe mogli vriniti v komunistično partijo in v njene ilegalne vojaške enote.

Gradivo, ki še ni bilo nikjer objavljeno, potrjuje, da se Palmiro Togliatti za preobrat v Salernu ni odločil samostojno, temveč, da je za njim stal sam Stalin. Ta se je namreč v marcu leta 1944 sestal s Togliattijem in od njega zahteval, naj dejansko zataji sklepe, ki so jih bili sprejeli na ravni Tretje Internacionalne in so zadevali nadaljnji razvoj dogodkov v Italiji, kjer so že bili anglo-ameriške vojaške enote. Stalin pa je skušal Komunistično partijo Italije izkoristiti kot zanesljivo sredstvo za doseg svojih ciljev v Sredozemlju. Italija naj bi postala nekakšna protiutež britanski nadvladi v Sredozemlju. To vlogo bi Italija lahko opravljala, tako je menil Stalin, če bi v njeni vladi bili tudi predstavniki italijanske komunistične partije.

Pregrade znotraj manjšine...

Vodstvo Ssk, ki se je zbralo na novem strankinem sedežu v Trstu, je na svojem zadnjem zasedanju posvetilo tudi veliko pozornost pripravam na skorajšnje upravne in morebitne parlamentarne volitve. Ssk meni, da bi Slovenci v Italiji morali v teh volilnih preizkušnjah iskati čim večjo možno enotnost, saj mnoge pregrade iz preteklosti nimajo več nikakega zgodovinskega opravičila, po drugi strani pa bistveno šibijo celotno našo skupnost v prizadevanjih za uveljavljanje njenih pravic in zakonitih koristi. Večja demokratična enotnost manjšine bi bistveno prispevala tudi k ureditvi od-

nosov med slovenskim in večinskim prebivalstvom in torej k ureditvi mirnega in enakopravnega sožitja.

Vodstvo Ssk je v tej luči obravnavalo tudi priprave na proslavitev 50-letnice konca druge svetovne vojne in zmage nad nacifašizmom. Tajništvo je z obžalovanjem ugotovilo, da je njen že davni poziv k skupnemu proslavljanju ostal brez pravega odgovora, saj nekatere komponente, začeni v SKGZ, že pripravljajo svoje manifestacije. Tajništvo je znova pozvalo zlasti osrednje kulturne organizacije naše skupnosti, naj bi to pomembno obletnico proslavili v duhu obnovljene enotnosti.

Stanje GM vedno bolj dramatično

Učno in neučno osebe šole Glasbene matice »Marij Kogoj« je na sindikalnem sestanku dne 7. marca vzelo v pretres priloženo pismo upravnega odbora Glasbene matice. Uslužbenci menijo, da je po dvomesečnem zamujanju z izplačilom plač čas za bitje plati zvona. Doslej znane rešitve zdajšnje stiske so namreč bodisi premele ali predaleč na obzoru. Odgovornost in nemudno ukrepanje rimskih, deželnih ali ljubljanskih oblasti lahko zdrami le

enoten nastop delavcev in porabnikov slovenskih kulturnih ustanov v Italiji. S tem streznitvenim in budilnim namenom sklicuje osebe Glasbene matice v petek, 10. marca, prvo celodnevno opozorilno stavko.

Uslužbenci GM

Odgovor upravnega odbora

Upravni odbor Glasbene matice je na svoji redni seji 6.3.95 ugotovil, da

je izčrpal vsa finančna sredstva na razpolago in da zato ni v stanju izplačati januarskega dopolnila plač in ne februarskih plač, medtem ko so bile izplačane socialne dajatve. Še v tem tednu naj bi prišlo do sestanka z obema krovnima organizacijama, kjer naj bi se konkretno dogovorili o anticipaciji sredstev. Upravni odbor pričakuje, da bodo uslužbenci redno nadaljevali z delom in da ne bodo tako oškodovani gojencev in staršev, ter se obvezuje, da bo v 15 dneh skušal dobiti vsaj kratkoročno rešitev.

Boris Pahor o aferi izpred 20 let

»Mimo Kocbeka ne bo mogel nihče ustvarjati prihodnosti slovenske identitete«

Knjiga z naslovom »Edvard Kocbek, pričevalec našega časa«, ki je izšla natančno pred 20 leti v Trstu, je povzročila v tedanji slovenski politični stvarnosti pravi potres. Najhuje so posledice občutili sam Kocbek, ki je v intervjuju, objavljenem v knjigi, govoril o pobjah vrnjenih domobrancev po vojni, ter tudi soavtorja dela, pisatelja Boris Pahor in Alojz Rebula. Delo je izšlo ob 70-letnici tega pomembnega slovenskega književnika, ki je bil kljub svoji moralni in duhovni veličini ter velikemu talentu veliko let zapostavljen avtor in bo treba njegovo delo pravzaprav šele pravilno ovrednotiti.

O »Kocbekovi aferi« je bil pred dvema tednoma govor tudi v Peterlinovi dvorani v Trstu. Poleg Alojza Rebole je bil gost večera tudi Boris Pahor, ki je odgovoril na nekaj vprašanj.

Edvard Kocbek je bil človek, ki je hodil svojo pot, saj dejansko ni našel konsenza ne na eni, komunistični, ne na drugi, recimo »katoliški« strani. Kako so na tega književnika v povojnem časa gledali pri nas v zamejstvu?

Poglavitna centrala, to, kar naj bi bil krovni forum, je bil seveda odklonilen od leta 1951 dalje zaradi politične eliminacije Kocbeka po izidu zbirke novel »Strah in pogum«. Demokratski tisk je bil v glavnem Kocbeku naklonjen, posebno »Novi list«, ko je kulturne strani polnil Franc Jaza. A bili so tudi odkloni v raznih gremijih, predvsem v katoliških krogih.

Afero je povzročila izdaja knjižice z naslovom »Edvard Kocbek, pričevalec našega časa«, ki sta jo Vi in Alojz Rebula izdala za počastitev njegove 70-letnice. V tej knjigi je bil tudi objavljen intervju, ki je povzročil pravi potres in v katerem je jubilat govoril tudi o pobjah vrnjenih domobrancev. Ali ste se vsi trije zavedali, čemu greste naproti?

Afera, ki jo omenjate, je bila pravzaprav druga, ker tudi prva, ki sem jo poprej navedel, ni bila kar tako. »Primorski dnevnik« je takrat objavljaj vse napade na Kocbeka po vrsti, med zadnjimi je bil tisti Dušana Furlana v nadaljevanjih. No, seveda, 1975.

leta je šlo za pravo kataklizmo. Na meji je dejansko vsakdo tako ali drugače moral dokazati, da ni v nikakršni zvezi z brošuro. Če pa je bil, je imel sitnosti. Prav gotovo, da smo se zavedali, ko smo knjigo izdali, da bo prišlo do nekakšnega orkana, a Kocbekovo pričevanje in obsodba pokola sta tako pomembna za slovensko bit in njeno zgodovino, da niso morebitne posledice sploh prihajale v poštev. Razumljivo, da je bil v najbolj kritičnem položaju Kocbek, zato je pravzaprav njegovo dejanje zahtevalo dobršno mero poguma.

Kaj se je dejansko zgodilo v Sloveniji po objavi tega intervjuja in kakšne posledice ste zaradi tega konkretno občutili Kocbek, Vi in Rebula?

V Sloveniji so bili v resnici ob pamet, za kar je dokaz že strogo nadzorstvo na meji, ki sem ga že prej omenil. A bili so pod paro vsi komiteji, vsi listi in odbori. A je zadeva, ker je bila partijska, postala ipso facto jugoslovanska. No, po prvem, paničnem, reagiranju se je slovenska oblast odločila, da moj intervju s Kocbekom natisne v »Naših razgledih«. Tako je de facto Kocbeka sprejela v svoj tisk, čeprav ga je hkrati napadala. O posledicah nas treh? Spet je bil pravzaprav nesrečen samo Kocbek, ker se ni mogel braniti. Bil je kot Kristus, ko so ga bičali in opljuvali, medtem ko je bil

prepuščen sam sebi. Zato je bilo to, kar sva imela midva v Trstu opraviti z Udbo, bolj postranska zadeva.

Kakšne pa so bile reakcije na tej strani meje? Kako so o tem poročala občila?

Glavni forum in njegov dnevnik sta bila seveda, kot zmeraj, na ljubljanski valovni dolžini, večkrat še bolj policijska. Drugi so večinoma korajžno dali rep med noge. Najbolj klavrno so se vedli tisti, ki so bili na brošuri navedeni kot podporniki izdaje, a so potem pod pritiskom predstavnikov tajne policije svoj podpis preklicali. Nekako polovica od štirideset kulturnikov. Drugih dvajset pa se je moško držalo. Ta njihova pokončnost je bila potem potrjena, ko sta se za Kocbe-

ka zavzela njegov prijatelj Nobelovec Heinrich Böll in pariška revija *Esprit*, tako da je slovenska »afera« doživela evropske dimenzije.

Se Vam zdi, da je danes Kocbekovo delo še premalo ovrednoteno?

Gotovo bo Kocbek še nekaj časa kamen spotike. Komunisti ne bodo nikdar mogli zbrisati pečata sramote, ki so si ga sami vtisnili s svojim početjem do plemenitega in daljnovidnega človeka. Cerkev pa tudi še ni odkrila v njem predhodnika II. Vatikanskega koncila in Janeza Evangelista moderne krščanstva. Zato bo njegovo delo počakalo na pravo vrednotenje mlajše rodove.

Kaj je v tekstih tega pisatelja pomembnega in aktualnega še posebno sedaj, ko se je Slovenija osamosvojila, v kar pred 20 leti še ni bilo mogoče upati?

Kocbek je bil tako slovenski in obenem evropski, univerzalen, da ne bo mimo njega nihče mogel ustvarjati prihodnosti slovenske identitete.

V Parizu umrl slikar Hilbert

Pred dnevi je prišla tudi v Slovenijo novica, da je v Parizu v visoki starosti 98. let umrl slovenski slikar Jaro Hilbert. Rodil se je v Krškem v letu 1897 in je že mlad pokazal veliko smisla za likovno umetnost in so ga zato poslali domači na šolanje, likovno akademijo pa je končal v Pragi. V češki prestolnici je spoznal tudi nekega profesorja, ki ga je tako navdušil za Egipt, da se je še ne tridesetleten odpravil v egiptovsko prestolnico in tam ostal celih trideset let. V Egiptu si je Jaro Hilbert ustvaril tudi družino in živel od slikanja, imel je tudi svojo slikarsko šolo. Iz tega obdobja je znana predvsem njegova velikanska slika Zadnja večerja, ki meri v dolžino skoraj štiri metre in je na njej Jezus naslikan kot Arabec, prav tako tudi apostoli.

Ko je Jaro Hilbert ugotovil, da iz Egipta odhajajo vsi Evropejci, je tudi sam odšel in se preselil v srčiko evropske kulture, v Pariz. Začel je znova in polagoma tudi uspel. Čeprav je ostal zvest figuralnemu načinu slikanja, ki tedaj v Parizu ni bil več v modi in sodoben, mu je uspelo, da se je uveljavil in prejel vrsto priznanj, postal pa je tudi francoski državljan. Slikar Hilbert je živel v tujini celih sedemdeset let, a svojega naroda in jezika ni pozabil. V Slovenijo se je vračal zelo poredko in takrat je tudi v domačih krajih slikal. Na žalost pa je večina njegovih del nastala in ostala v tujini tako, da lahko rečemo, da je Hilbert le po rodu Slovenec, saj se je slikarsko formiral in tudi delal samo v tujini. V Parizu so mu v nekem mestnem muzeju celo odprli stal-

no zbirko. Sicer pa je veljal za izredno dobrega krajinarja, najraje je slikal naravo. Nekaj takih slik je ostalo v Sloveniji, večina pa jih je na tujem, predvsem na Bližnjem Vzhodu in v Franciji, kjer so slikarja zelo cenili. Čeprav je začel kot ekspresionist, se je kaj kmalu

**ŽUPNIJA SV. JERNEJA AP.
OPČINE**

prireja

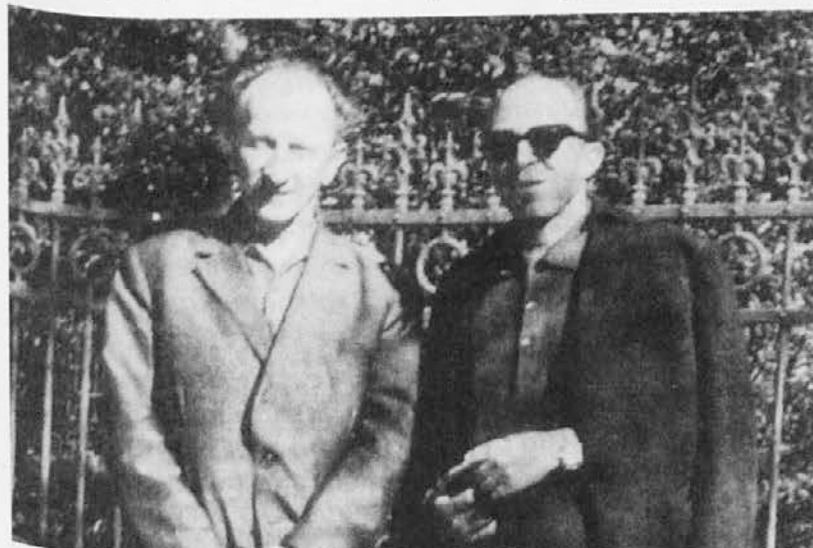
**v nedeljo, 12. marca 1995
ob 18. uri**

KONCERT

ki ga bosta oblikovala

**MARKO FERI — kitara in
ETTORE MICHELAZZI - flauta**

**Ob vstopu v cerkev bo vsak
dobil koncertni list. Koncert je
dobrodelnega namena, prostovoljne
prispevke bomo namenili
kritju dolga ob prenovi domačih
orgel.**

Edvard Kocbek z Borisom Pahorjem

uveljavil kot moderni realist in temu načinu slikanja je ostal zvest do svoje smrti. V Sloveniji je imel zadnjo razstavo v petdesetih letih, v Parizu pa pred dvema letoma, ko je likovni kritik ugotovil, da je stari slikar še vedno mladostno navdušen nad slikanjem. Jaro Hilbert se je slikanju posvetil z vsem srcem in je slikal do svoje smrti. Ko ni mogel več slikati, je umrl. Za Slovence je seveda škoda, ker njegovih del nikdar ne bomo imeli, morda pa tudi videli nikdar več ne.

Jurij Paljk

Vlasta Valenčič Pelikan novi konzul v Trstu

V začetku tega tedna je v Trst prispela Vlasta Valenčič Pelikan, ki je prevzela mesto generalnega konzula Republike Slovenije. Nasledila je dosedanjemu vršilcu dolžnosti Jožetu Sušmelju.

Novi konzul je po rodu iz Kopriva in ima za sabo, na diplomatskem področju že bogate izkušnje. Po končani pravni fakulteti je bila Vlasta Valenčič najprej zaposlena na sekretariatu za mednarodno sodelovanje, nato je bila v letih 1984-1988 vice konzul tedanje SFRJ v Trstu. Na zunanjem ministrstvu je do sedaj šest let vodila konzularni sektor.

Vlasta Valenčič krajevne razmere dobro pozna, prvič, ker je po rodu iz Primorske, drugič pa, ker se je v Trstu že seznanila s problemi, ki so značilni za ta prostor. »Kaže, da sem izbrala pravi dan za svoj prihod«, je povedala po telefonu, »saj sem nastopila službo ravno na dan, ko je Italija odpravila veto za začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije v Evropski zvezi. Upam, da bo moje delo uspešno in da bomo na konzulatu lahko veliko storili v korist Slovenije in Slovencev. S tem ne mislim samo na odnose Rim-Ljubljana, pač pa tudi na celotno prebivalstvo, ki živi tu ob meji.«

Najbolj znani politik pred sodiščem

V mednarodni javnosti je povzročila pravo senzacijo novica, da se bo na sodišču v Palermu 26. septembra začela kazenska obravnava proti dosmrtnemu senatorju Giulio Andreottiju. Obtožujejo ga, da je eden vodilnih članov sicilijanske mafije!

Andreotti je bil 7-krat predsednik vlade in kar 21-krat minister v raznih italijanskih vladah, kar pomeni, da je bil eden glavnih akterjev povojne italijanske politike.

Znani italijanski časnikar Enzo Biagi je pred dnevi napisal, da je Andreotti med italijanskimi politiki gotovo užival tudi največji mednarodni ugled. »Slišal sem, kako so ga hvalili ruski komunisti, Izraelci in Kitajci. Ti so mu ponujali gostoljubje tudi v časih, ki niso daleč od nas.« Na eno svojih božičnih voščilnic je Andreotti dal natisniti tole maksimo: »Prva dolžnost je, da si pravičen; prva dobrina je mir v srcih.« »To niso Avgustinove besede — pripominja Enzo Biagi — ampak Voltairjeve. Spomnim Vas nanjo v teh urah in Vam pišem tudi za vse nas.«

Giulio Andreotti ni samo politik, temveč tudi plodovit publicist in pisatelj. Dolgo vrsto let je imel v znanem tedniku Europeo (ta je pred nekaj dnevi prenehal izhajati) stalno rubriko. Napisal je celo vrsto knjig, med njimi Diari (Dnevniki) 1976-1979. Gre za dnevnike iz obdobja takomenevane narodne solidarnosti, ko so

v italijanski osrednji vladi prvič v povojni italijanski zgodovini posredno sodelovali tudi komunisti. Predsednik te vlade, ki je bila ustanovljena predvsem po odločilnih prizadevanjih Alda Mora, je bil Giulio Andreotti. Aldo Moro je verjetno prav zaradi tega postal žrtev rdečih brigad. Njegovo truplo so našli prav na dan, ko je Giulio Andreotti prebral svoj programski govor v parlamentu, s čimer se je začelo obdobje vlade narodne solidarnosti.

V pravkar omenjeni knjigi Andreotti omenja tudi možnost t.i. »ameriške zarote«; med drugim piše: »Res je, da so mnogi Amerikanci cenili in še cenijo nekatere krščansko-demokratske politike, a niso nikdar razumeli krščansko demokratske stranke kot take. Razumeli je niso niti glede na odločilno vlogo, ki bi jo lahko ta stranka imela v Latinski Ameriki. V Krščanski demokraciji Amerikanci vedno vidijo sence papizma in konfesionalnosti. Neozdravljivo so dalje povezani z enačbo socializem — reforme. Če to prevedemo negativno, moramo priznati, da smo mi, ki nismo socialisti, zanje grobi konservativci in nazadnjaki. Toda agrarne reforme in najpomembnejši zakoni za italijanski Jug so bili sprejeti v edini legislaturi, v kateri je Krščanska demokracija imela absolutno večino... To je res, mi je dejal Kissinger, ko sem ga zadnjič videl, toda šlo je za posebno zaslugo Alcida De Gasperija. Ponovil mi je svoje prepričanje, da je treba uveljaviti (v italijanski politiki) »fresh faces«, nove obraze.«

Priznati je treba, da je Andreotti kot politik in državnik kazal posluš za probleme narodnih manjšin, predvsem za probleme nemško govorečega prebivalstva v Južnem Tiroolu. To izhaja tudi iz njegovega dnevnika, ki smo ga omenili zgoraj. Če je bil sprejet znani južnotiroolski paket, ima za to velike zasluge prav Giulio Andreotti. Tako sodijo tudi južnotiroolski politiki.

Andreotti se je ukvarjal tudi s problematiko slovenske narodne manjšine. Ko je bil leta 1972-73 predsednik vlade, je obiskal Trst in je bil ob tej priložnosti sprejem v velikem hotelu v Grljanu. Na sprejem sta bila povabljeni tudi deželni poslanec dr. Drago Štoka in tedanji devinsko-nabrežinski župan dr. Drago Legiša. Predsedniku Andreottiju ju je predstavil poslanec Corrado Belci, ki ju je tudi označil za predstavnika slovenske manjšine. »Veseli me, je dejal Andreotti, Slovencev se spominjam še iz časa Alcida De Gasperija, ko smo imeli opravka s Slovenci iz Nadiških dolin.« Giulio Andreotti je kot predsednik vlade v Rimu sprejel tudi enotno slovensko delegacijo. Bilo je 8. avgusta 1977. O tem srečanju je v svojem dnevniku takole napisal:

»Vprašanje Slovencev v Furlaniji-Julijski krajini sem obravnaval v pogovoru z mešanim odposlanstvom, ki je šlo od duhovnika do komunistične senatorke Jelke Gerbec. Večina pa bi rada en sam normativ, toda situacije so v resnici zelo različne.« (Diario 1976-1979, Rizzoli 1981)

Uspel koncert pravoslavskih liturgičnih pesmi

V četrtek, 2. t.m., je bil v cerkvi sv. Spiridiona v Trstu sugestivni koncert, ki ga je oblikoval 13-članski zbor te srbsko-pravoslavne cerkve pod vodstvom dr. Zorka Hareja. Gre za zbor, ki je s svojim bogatim zahodnoslovanskim polifonskim repertoarjem edinstven v Italiji. Ustanovitev te skupine sega v prvo polovico 18. stoletja, se pravi v čas, ko je srbska skupnost v Trstu postala tako ugledna in gospodarsko močna, da si je lahko privoščila gradnjo svoje cerkve. Vse od začetka so temu zboru dirigirali ugledni glasbeni mojstri, kot npr. Francesco in Giuseppe Sinico, Viktor Šonc, Vasilij Mirk, Ubald Vrabec in trenutno dr. Zorko Harej. Mnogi izmed teh pevovodij so tudi uglasbili nekaj liturgičnih besedil za ta zbor.

Na četrtkovem koncertu je zbor predstavil spored 20 skladb, ki jih sicer izvaja ob raznih liturgičnih potrebah med letom. Izvedli so pesmi, ki spadajo v zborovski opus tržaških skladateljev od Viktorja Šonca do Francesca Sinica ter tudi pesmi Rahmani-nova, Bortnjanskega, Čajkovskega,

Grečaninova, Kampanejskega, Smolenskega, Manojlovića, Starikovića, Mokranjaca in Kedrova.

Za tržaško občinstvo spored ni najbolj običajen in vendar se je pokazalo, da je vladalo za nastop zbora srbsko-pravoslavne cerkve veliko pričakovanje, saj je bilo kljub slabemu vremenu v cerkvi veliko občinstva, ki je s pozornostjo sledilo spletu glasov in je nagradilo izvajalce s prisrčnim in navdušenim aplavzom.

KATOLIŠKA KNJIGARNA
v Gorici

V galeriji Katoliške knjigarne
na Travniku
bo v sredo, 15. marca, ob 18. uri
odprtje razstave

FRANKA VECCHIETA

Umetnika bo predstavil
Joško Vetric.

Vljudno vabljeni!

Srečanje žensk iz treh držav

Geste miru med italijanskimi, slovenskimi in hrvaškimi ženskami — pod tem geslom so se pred nekaj dnevi srečale ženske iz treh držav na mejnem prehodu pri Raboju. Srečanje je priredila Zveza žensk Italije (UDI). S tem dejanjem so hotele udeležence srečanja opozoriti na vojno, ki vihra nedaleč od nas, in obenem poudariti, da so ženske nositeljice miru in da lahko naredijo tudi marsikaj konkretnega v tem smislu. Ženske različnih narodnosti lahko med sosednjimi narodi vzpostavijo prijateljski odnos, so še dejale udeležence srečanja na Raboju. (foto S. Ferrari)

Goriška koncertna sezona E. Komel

Pred časom se je na pobudo in v organizaciji Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici začela redna koncertna sezona, ki ima skupno na sporedu šest prireditev. Prvi koncert je obsegal komorni program s samospevi Š. Maurija s sodelovanjem raznih solistov. Sedaj se bližajo že drugi koncert iz tega niza, ki bo v nedeljo, 12. marca, v goriški stolnici. Nastopili bodo ljubljanski madrigalisti.

Ze pred leti smo imeli — poleg posameznih glasbenih pobud raznih organizacij in društev — zanimive koncertne sezone, ki sta jih skupno prirejali Glasbena matica in Zveza slovenske katoliške prosvete. Par let ni bilo nato celovitih sezon, zadnja leta pa se te pobude obnavljajo. In tako je prav. Lepa glasba z dobrimi izvajalci najde vedno številne poslušalce in ljubitelje umetnosti. Zato skuša tudi goriški glasbeni center z dobrimi interpreti (Stravinski jih lepo imenuje tolmače) posredovati glasbena dela tako domačih kot svetovnih mojstrov, in s tem obogatiti kulturno bogastvo tistih, ki te glasbene vrednote sprejemajo in cenijo.

Kaj bo med drugim na sporedu bližnjih koncertnih večerov? Tako zborovska kot solistična glasba, pa spet orkestralne komorne skupine itd. Prihodnje nedelje bo na sporedu koncert zboru ljubljanskih madrigalistov, ki jih vodi dirigent Matjaž Šček. Koncert bo v goriški stolnici in ima na sporedu zborovska dela nabožne glasbe našega stoletja. Gre v glavnem za priznane moderne skladatelje, kot so Poulenc, Sisask, Ollsson, Miškinis, Vaughan Williams in Martin. Ljubljanski pevci bodo predstavili nekatere njihove motete ali mašne dele. Vsekakor se obeta zanimiv koncert!

Ljubljanski madrigalisti spadajo danes med najboljše slovenske zborovske skupine. Nastopili so tudi že v Gorici (na tekmovanju Seghizzi). Prav tako so odnesli razna priznanja na znanih zborovskih tekmovanjih in revijah.

Prepričani smo, da bo nedeljski goriški koncert privabil veliko število ljubiteljev zborovskega petja in glasbe nasploh, saj je prav v Gorici glasbena, posebej zborovska kultura zelo zakoreninjena in že tradicionalna.

a. b.

10. Film Video Monitor

Proti koncu prihodnjega meseca bo v Gorici potekal jubilejni 10. Film Video Monitor, prireditev, ki jo organizira goriški Kinoatelj, skupina slovenskih ljubiteljev filma. Prireditev bo tokrat ponudila ogled »Filma petih Slovenij«, to je v času Avstroogrške, Kraljevine SHS, nove Jugoslavije, osamosvojenе Slovenije ter še med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Gre torej za mozaični pregled slovenske filmske produkcije v različnih zgodovinskih obdobjih in v različnih krajih. Filme bodo predvajali v goriškem Kulturnem domu.

Spored se bo pričel s prvimi posnetki pionirja slovenske filmske ustvarjalnosti Karola Grossmana, zaključil pa z najnovejšimi deli, kot so na primer Oko za oko Vinčija Voguea Anžlovarja, Halgato Andreja Mlakarja, Tantadruj Tuga Štiglic in Radio doc Mirana Zupančiča. Peto Slovenijo, torej Slovence po svetu, bo zastopala argentinska režiserka Lita Stantič, ki je slovenskega rodu. Predstavila bo film Un muro de silencio.

Večer za dr. Humarja

V četrtek, 2. marca, je bilo v Katoliškem domu srečanje ob 80-letnici msgr. Kazimirja Humarja. Večer je pripravil Katoliški glas, ki mu je bil jubilat dolga desetletja duša in gibalna sila. Večer je uvedel in zaključil član uredniškega odbora Damjan Hlede. Nato je spregovoril odgovorni urednik Dušan Jakomin, ki je orisal Humarjevo posebej časnikarsko in uredniško delo. Za njim je govoril dekan Anton Lazar, ki je prikazal jubilatovo duhovniško pot in njegovo vlogo med goriškimi Slovenci.

Sledila so razna voščila in pozdravi. Najprej tržaški škofov vikar msgr. Vončina, nato predsednik ZSKP dr. Paulin, podravnatelj pedagoškega liceja S. Gregorčič prof. Bratuž, predstavnik goriških skavtov Čaudek, predstavnik škofijskega tednika Voca Isontina prof. De Vittor ter predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Maver. Ob koncu je spregovoril sam jubilat in se zahvalil vsem za dolgotrajno sodelovanje.

Za zaključek večera, ki se ga je udeležilo lepo število ljudi, je še zapel tri pesmi dekliški zbor Alenka iz Števerjana pod vodstvom Anke Černic.

Družinska psihološka knjižnica

DEPRESIJA (1)

Na svetu trpi za hudo obliko depresije šest odstotkov ljudi. Njena razširjenost narašča, zlasti med mladimi ljudmi. Očitno jo spodbuja razkrajanje družbenega tkiva v sodobnih časih — krhanje družinskih vezi, odmik od tradicionalne vere.

Klinični znaki depresije so žalost, nespečnost, zgodnje prebujanje, utrujenost, nemir, razdražljivost, izguba teka, slaba koncentracija, izguba zanimanja za običajno prijetne stvari, samomorilska nagnjenost. Na kratko bi lahko depresijo opisali kot tisto počutje, ki se začne že zjutraj, ko nas je groza vstati v novi dan. Mnogo raje bi potegnili odejo preko glave in ves svet odgnali stran.

Depresija je eno od najbolj zapletenih negativnih čustev, saj so njegove korenine lahko tako psihične kot biološke. Posledice občutita tako telo kot duša. Eno od oblik biološke depresije povzroča kemično neravnovesje v možganih. Najbolj znano stanje te vrste je manično-depresivno razpoloženje, ko človek pada iz divje evforičnosti v črn obup in spet nazaj brez kakršnegakoli vidnega razloga.

Depresijo, ki jo povzroča psihični šok, imenujemo reaktivno. V tem primeru reagiramo na neko konkretno dogajanje. Tako depresijo lahko povzroči na primer izguba ljubljene osebe ali družbe. Depresija poteka po precej ustaljenem programu; ima svoj

začetek, srednje obdobje in svoj konec. Tako so na primer ugotovili, da obdobje psihičnega okrevanja po hudem udarcu — recimo izgube moža — pri zdravi osebnosti bolj ali manj traja nekako dve leti. To je tisti normalni čas, v katerem naj bi se rana zacelila. Brazgotina bo seveda ostala za vedno.

Verjetno smo vsi že od rojstva nagnjeni k depresiji, nekateri bolj, drugi manj. Vendar to ne more biti edini vzrok za potrtost; če bi bil, bi lahko proti njej le malo storili. Vzroki za depresijo so trije, in sicer: samoobtoževanje, samopomilovanje ter pomilovanje drugih. Poglejmo si od bližje vsakega posebej.

Samoobtoževanje: Če samega sebe nenehno kritizirate, se sovražite, se imate za najslabšega pod soncem, potem boste zanesljivo postali depresivni. Vseeno je, zaradi česa se obtožujete, gre le za to, da si dovolj zagrenite življenje. Obtožujete se in depresija bo kmalu tu. Zato torej, kadar storite kaj, kar se vam zdi narobe, nepošteno ali po nepotrebnem boleče za druge, priznajte, da ste krivi, in nič drugega. Večina ljudi pa se prizna za krive za kako zmotno dejanje, potem pa se začne samoobtoževati. In kaj pomeni, če se počutite krivega? To, da ste se ožigosali s svojim dejanjem. Proces poteka približno takole: če se vedete lepo, ste prepričani, da ste čudoviti, če pa slabo, mislite, da ste

ničvrednež. Toda čemu? Ali je res potrebno, da se vedno ocenjujemo? Samoobtoževanje je nekaj podobnega, kot če bi si sami dajali šolsko spričevalo. Šolske ocene, recimo »odlično« za zgodovino ali zemljepis in »prav dobro« za slovenščino so lahko sicer povsem na mestu, vendar to še ne pomeni, da ste »odlični« ali »prav dober« človek. Ločiti morate med predmetom in samim seboj — človeškim bitjem. Obtoževanje ni zgrešeno le takrat, kadar ga uperjate proti sebi: enako narobe in nevarno je, kadar s prstom kažete na druge. Kadar človeka izenačite z njegovim dejanjem. Dovolj je, da nekdo stori dobro delo, in že mislite, da imate opraviti z dobrim človekom. Nekdo drug stori kaj slabega — opraviti imate s slabim človekom, si mislite. Že z vzgojo od mladih let so nam vtepli v glavo, da je moralno, če se zaradi zmotnega dejanja počutimo krive, saj nas bo trpljenje, povezano z občutki krivde, v prihodnje odvrčalo od podobnih zmot. Če ste prepričani, da ste ničvredni, boste že kako poskrbeli za to, da se vam ne bo zgodilo nič lepega. Človek ima najhujšega sovražnika v samem sebi. To bolezen ozdravimo tako, da se naučimo sprejemati same sebe, se pravi svoje šibke plati, svoje človeške napake in lastnosti. Če bodo vaše misli srečne, se boste tudi počutili srečne; če bodo vaše misli mirne, ne boste čutili jeze.

Ko boste ugotovili, kaj vas navdaja s potrtostjo ali vznemirja, se bodo stvari hitro začele obračati na bolje, kajti zdaj boste napeli vse svoje moči. S tem pa se ponavadi začne druga faza, v kateri se pokažejo stari bo-

lezenski znaki in zazdelo se vam bo, da niste napredovali. Spreminjanje navad zahteva ponavadi precej energije in časa. Motimo se pri tipkanju, kadimo cigarete, hodimo pozno spat; vse to so običajne navade. Predstavljajte si, kako težko je šele premagati navade, kot so strah pred ljudmi, molčanje v skupini, lenoba in razvajenost, podcenjevanje samega sebe. Da, tudi to so navade. Ko jih boste skušali premagati, vam bo zagotovo večkrat spodletelo; navade je mogoče premagati le z veliko truda in po številnih spodrslijah. Ena izmed poglavitnih vzrokov za neuspehe je v tem, da tako radi enačimo sebe in svoje vedenje; zdi se nam logično, da se sodimo po lastnih dejanjih. Ali je hiša, ki ji pušča streha, že razvalina? Nihče, ki ima zdravo pamet, ne misli tako. Vsakdo loči med luknjo v strehi in celo hišo. To naj velja tudi za ljudi.

Jelena Stefančič
(Dalje)

Pojasnilo Radia Trst A

Spoštovani,
v zvezi s pripisom k članku »Prešernov večer v Gorici«, ki ste ga objavili v zadnji številki Vašega cenjenega lista (2.3.95) velja spomniti Udeleženca, ki je članek podpisal, da je Radio Trst predvajal prispevek z omenjenega večera v sklopu oddaje Na goriškem valu v sredo, 1.3.95, ob 14.30, s ponovitvijo v nedeljo, 5. marca popoldne.

Dušan Mlakar, režiser Desetega brata, ki bo v SSG

Nov pogled na Jurčičevo delo

V Kulturnem domu v Trstu bo ta petek, 10. marca, premiera Inkretove dramatizacije Jurčičevega romana Deseti brat. S to igro so se hoteli tudi spomniti 150-letnice avtorja prvega slovenskega romana. Desetega brata so v Trstu, v tedanjem Slovenskem narodnem gledališču za Trst in Primorje, igrali pred natanko 50. leti. Delo je priredil Ferdo Delak, ki je bil tedaj umetniški vodja in tudi eden od ustanoviteljev gledališča, režiser pa je bil Milan Košič. O sedanji postavitvi Desetega brata je povedal nekaj besed režiser Dušan Mlakar.

Jurčičev »Deseti brat sodi med klasična slovenska književna dela. Lahko takšna igra tudi danes pritegne gledalce, ali so se okusi publike v zadnjem času spremenili? Na kakšne težave ste nalezeli pri postavitvi te predstave?

Mislím, da so zahteve publike vedno iste. Res je sicer, da zahajajo v gledališče danes različni ljudje, se pravi z različnimi interesnimi področji, vendar mislim, da je v principu važno le nekaj. Važno je, da je predstava dobra. Zaradi svoje kvalitete lahko zadosti eni in drugi publiko.

Osnovne težave pri tej predstavi pa so v tem, da je to roman, ki je bil že nekajkrat dramatiziran. Dr. Andrej Inkret je vnesel v ta Jurčičev tekst svoj pogled, ki mu mi pač sledimo. Upam, da smo v tem uspeli.

Ste že kdaj režirali kako Jurčičevo oziroma kako delo, v zasnovi podobno temu, ki ga sedaj pripravljate?

Ne, s takšnimi igrami se doslej nisem nikoli ukvarjal. V neki daljni približnosti je bila nekaj podobnega Levstikova smrt avtorja Matjaža Kmecla. Igra je sicer čisto nekaj drugega, podobnosti pa vidim v stilu, ki sem ga ubral za realizacijo.

Kakšen odziv pričakujete od tržaške publike?

Izjemno dober.

Kot režiser ste bili že večkrat gost Slovenskega stalnega gledališča. Kako se tu počutite in koliko del ste že postavili na tem tržaškem odru?

Tu sem režiral že veliko iger — zadnje je bilo delo Vsega je kriva Marjana Deržaj. Mislím, da jih je bilo vsega skupaj kakih devet. V tem slo-

venskem tržaškem gledališču se počutim čisto »normalno«; tudi tu opažam težave, ki jih imamo vsi gledališki ljudje v Ljubljani, v Trstu ali kjerkoli drugje. Razlika pa je v tem, da je trenutno tržaški teater v veliko bolj kritičnem položaju kot so vsa slovenska gledališča. Za slovenski živelj na teh tleh bi bila ogromna škoda, če bi se moral odpovedati gledališču. To bi bila tista katastrofa, ki bi pripeljala v katastrofo vsega. Mislím, da se je za slovenski teater v Trstu treba boriti z vsemi sredstvi in z vsemi žrtvami, ki so za to potrebne. Nujno je tudi, da SSG dobi štiri do pet novih igralcev, da se poveča jedro ansambla, ki naj ga dopolnjujejo tudi »plemeniti gostje«.

Koliko igralcev pa bo nastopilo v Desetem bratu in kateri so tokrat »plemeniti gostje«?

V tej igri nastopa ogromno ljudi — 19 igralcev, zbor in statisti. Med gosti so nagrajenec z Borštnikovim prstanom Jure Souček, velik igralec iz ljubljanske drame Aleksander Valič, omenim pa naj tudi Staneta Raztresena, ki je pred petdesetimi leti stopil na slovenski oder v Trstu in je sodeloval pri prvi dramatizaciji Jurčičevega Desetega brata, ter še dva študen-

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Josip Jurčič - Andrej Inkret

DESETI BRAT

Režija Dušan Mlakar

PREMIERA:

v petek, 10. marca, ob 20.30

ABONMA RED A

PONOVITVE:

v soboto, 11. marca, ob 20.30

ABONMA RED B

v nedeljo, 12. marca, ob 16.00

ABONMA RED C

v torek, 14. marca, ob 10.00

IZVEN ABONMAJA

ob 16.00 ABONMA RED H

v sredo, 15. marca, ob 16.00

ABONMA RED G

v Kulturnem domu v Trstu

ta z ljubljanske igralske akademije Aljoša Ternovška in Barbaro Cerar. V igri nastopa tudi ves igralski zbor Slovenskega stalnega gledališča. Scenograf je Klavdij Palčič, kostume je pripravila Marija Vidau. Potem imamo še konja, imamo kozo in — kaj hočete še od mene?

Kljub, žal, maloštevilni publiko

Odličen nastop sarajevskih igralcev

V Kulturnem domu v Trstu je prejšnji teden gostoval Sarajevski ratni teatar (Sarajevsko vojno gledališče) z igro Sklonišče (Zaklonišče) avtorjev Safeta Plakala in Dubravka Bibanovića, ki je delo tudi zrežiral. Gre za pričevanje o življenju v obleganem mestu, kjer vsak trenutek tvegaš, da umreš, da postaneš invalid ali pa izgubiš svoje najdražje in vse imetje. Take občutke sta znala avtorja izraziti na odru brez patetičnosti in samoobjekovanja, temveč celo s kančkom ironije, ki pa se nikoli ne sprevrže v cinizem.

Z nastopom v Trstu so člani Sarajevskega vojnega gledališča za sedaj zaključili svojo turnejo v nekaterih italijanskih mestih. Povabila imajo še za Švico, Španijo, Nemčijo in tudi za ZDA in Kanado, bili pa so že v nekaterih evropskih mestih, med drugim v Londonu in Oslu.

V obleganem Sarajevu so igralci nastopili 94-krat po bolnišnicah, vojašnicah, zakloniščih itd. ter večkrat tvegali življenje skupaj s publiko, ki se je kljub smrtni nevarnosti udeležila te gledališke predstave. Igrali so tudi v kletnih prostorih sarajevskega Teatra mladih, medtem ko so zunaj padale bombe. Sarajevski ratni teatar je nastal tri mesece po strahotnem viharju, ki je prizadel glavno bosansko mesto. Skupina gledaliških delavcev je sklenila, da se bo z umetnostjo uprla vojni. Jedro igre je spor med režiserjem, ki hoče klub grozotam, ki se dogajajo zunaj zaklonišča, v katerem se skrivajo, nadaljevati z gledališkim delom, in dramaturgom, ki si postavlja vprašanje, kakšen pomen ima spricho tolikšnega trpljenja in gorja estetska govornica.

Odlični sarajevski igralci so navdušili tudi tržaško publiko, ki pa žal, ni bila zelo številna, verjetno predvsem zaradi bojzani, da predstave ne bo razumela.

Prizor iz igre Zaklonišče

Aforizmi Žarka Petana v najnovejši knjigi

Pred kratkim je pri DZS v Ljubljani izšla najnovejša knjiga aforizmov Žarka Petana z naslovom Do amena in naprej, ki obsega 151 strani. Avtor, ki je bil rojen leta 1929, je pisatelj in gledališki režiser. Kot junior je bil večkrat državni prvak v tenisu. Aforizmi pa so mu vsakdanji hobi. Do sedaj je objavil veliko zanimivih del, kot so Aforizmi, Dvojčka itd. Napisal je tudi zanimive scenarije, med drugim za film Kavarna Astoria. Petan je član PEN, DSP, Societe des Auteurs et Compositeurs Dramatiques v Parizu itd. V zadnjem obdobju pa zaseda odgovorno mesto generalnega direktorja Radiotelevizije Slovenija.

V najnovejši zbirki aforizmov je prikazal ustvarjalno žilico v obdobjih 1960-1969, 1970-1979, 1980-1989 in najnovejše od 1990 naprej. Njegovi aforizmi so prilagojeni družbenopolitičnim razmeram. Za prvo omenjeno obdobje je med številnimi drugimi zanimiva tudi naslednja bodica: »Če se

kdo z veliki skoki napoti v socializem, se mu utegne zgoditi, da ga bo preskočil.« Kritičen je tudi do slikarjev (ki bi jih raje obesil kot njihove slike). Na vprašanje, zakaj piše, Žarko Petan odgovarja, da piše zato, ker se s persom na žalost ne da streljati. Tudi kulturnih delavcev ni pozabil, ko se jih je spomnil z zbadljivko, da je na kulturnem polju pridelek tem manjši, čim več je na njem gnoja. Sicer pa Slovence bolj spodbuja zavist kot zavest. Marsikdo ne ve, da so zdomci patrioti na specializaciji v tujini.

Za avtorjevo najnovejše ustvarjalno obdobje so značilne bodice tudi o slovenski politični pomladi, ki je trajala samo do prihodnje pomladi. Številne izreke uglednih in manj uglednih politikov je na razumljiv način predelal, kot npr.: »Vse bo tako, kot je vedno bilo.« Knjigo je zaključil s stavkom: »za vsak aforizem, ki ga pišem, sem prepričan, da bo moj zadnji.«

Gabrijel Devetak

Mamila

Konec letošnjega januarja je pri založbi Center Marketing International, Ljubljana, Tržaška 132 izšla zanimiva knjiga z naslovom Mamila, ki jo je napisal Darko Žigon in obsega 110 strani.

Avtor je širši javnosti manj znan, zato pa je bolj znan med strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problematiko mamil. V sliki in besedi je znal na razumljiv način prikazati uporabnost in zlorabo mamil kakor tudi številne vrste le-teh.

Ta knjiga je v carinski službi prva, ki širše obravnava tovrstno problematiko kakor tudi načine odkrivanja in zatiranja tihotapstva mamil.

Ameriška uprava za zatiranje mamil večkrat prireja predavanja o problematiki mamil. Tovrstni zapiski in druga literatura so avtorju pomagali pri pisanju knjige, ki je za marsikoga koristna in praktična, da bo lahko prispeval k odkrivanju in preprečevanju trgovine z mamili, ki predstavlja okoli 10% celotne svetovne trgovinske izmenjave.

Narkomanija kot težka nalezljiva bolezen razjeda vitalne dele naše družbe. V primeru da ne bi vse države enotno in hitro sprejele učinkovitih ukrepov za samozaščito, obstaja nevarnost, da se spremeni v epidemijo. Pomisliti moramo zlasti na mladino, ki v mnogih okoljih brezglavo sega po najrazličnejših mamilih in s tem pri naša prekletstvo v družine in družbo.

V novejšem času so bile sklenjene številne konvencije o narkotikah (1961), o psihotropnih substancah (1971) in o prekursorjih (1988). Legalna proizvodnja in poraba opojnih drog se nahaja pod popolnim nadzo-

rom pristojnih državnih organov in komisij kakor tudi Komisije Združenih narodov za opojne droge.

Kljub temu da je večina držav uvedla stroge kazni za ilegalne proizvajalce, predelovalce, prekupčevalce in razpečevalce, se tovrstna kriminalna trgovina še vedno širi. Prav zaradi tega bodo pomemben delež pri odkrivanju zlorab mamil prispevali organi pregona, carinske službe, javna tožilstva, pravosodni organi kakor tudi vsi tisti, ki želijo varno in zdravo bivati na Zemlji.

Marsikdo, ki bo pregledal najnovejše Žigonovo strokovno delo, bo imel jasnejši pogled na mamila, halucinogene, evforike, narkotike in druga poživila. Avtor je s slikami, shemami in fotografijami prikazal pridobivanje naravnih in sintetičnih narkotikov, predstavil je različne vrste opijatov (opij, morfij, rjavi sladkor, heroin).

Jubilejna 25. revija otroških in mladinskih pevskih zborov »Pesem mladim« bo letos v nedeljo, 2. aprila, ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Kdor bo vsaj prelistal knjigo o mamilih, bo videl najrazličnejše vrste, oblike, embalažo in druge značilnosti s tega področja, vključno tudi različne vrste konoplje, ki jo pokvarjenci gojijo na lastnih parcelah, vrtovih ali celo na balkonih stanovanj (v lončkih). Izredno pregledno so na treh straneh prikazani vzorci LSD v obliki pivnikov in to v barvah. V zaključnem delu knjige je še klasifikacija mamil po abecednem redu.

Gabrijel Devetak

Priporočila za spomladansko škropljenje breskev

Zimsko in zgodnje somladansko škropljenje breskev in nektarin proti kodravosti teh sadežev je zelo pomembno. Na ta način bomo preprečili širjenje glivične bolezni, ki sicer gotovo napade breskve.

Proti breskovi kodravosti lahko škropimo takoj, ko odpade listje, lahko pa tudi že pozimi. Prvo škropljenje moramo opraviti najkasneje v trenutku, ko brsti lahko nabreknejo, vsekakor pa preden poženejo listne konice. Še zlasti velja to pravilo, če je vreme deževno, kot je letošnje. Trenutno je še sorazmerno hladno, vendar pa se breskve že naglo pripravljajo na novo rast. To pomeni, da bomo morali v naslednjih dneh nujno poškopiti s kakim fungicidom. Če brsti še počivajo, lahko škropimo z bordojsko brozgo, drugače pa se bomo odločili za kak drugi pripravke, na primer za ciram S-75 ali drugačne bakrene pripravke. Ko škropimo, naj bo temperatura vsaj 5 stopinj C, bolje je, če je še topleje in vlažno, ker na ta način začno kaliti spore breskove kodravosti. Škropljenje je tedaj bolj učinkovito.

Drugo škropljenje opravimo kakih 10 do 14 dni po prvem. Na ponovitev vplivajo vremenske razmere. Če smo po prvem škropljenju imeli obilen dež, ki je spral škropilo, se bomo morali prej vrniti s škropilnico v sadovnjak, drugače pa lahko počakamo še nekaj dni. Vsekakor pa se tega dela lotimo takoj, ko opazimo, da so lističi v glavnem že pokukali iz brstov. Na ta način bomo dovolj učinkovito zaščitili breskve in tudi nektarine pred

kodravostjo in tudi pred t.i. luknjičavostjo koščičarjev.

V boju proti breskovi kodravosti je tudi potrebno, da ob obrezovanju breskev odstranimo iz nasada obrezano vejevje, ki ga bomo uničili. Glivice te bolezni prezimijo namreč na lesu in naše škropljenje ne bi imelo potrebnega učinka, če bi poškopili obrezano drevje, pod njim pa pustili odrezane mladike in veje, ki jih bakreni pripravki ne bi pošteno »oprali«. Nekateri ta problem rešujejo tako, da sproti sežigajo odrezane mladike in veje v posebni samokolnici, kjer gori ogenjček. Podobno ravnaajo tudi v vinogradu. Še zlasti, ko je vreme suho in vetrovno, je ta način zelo priporočljiv, saj se izognemo nevarnosti, da bi povzročili kak požar.

Glavno spomladansko škropljenje breskev smo tako opravili. Naslednjic bomo morali s škropilnico med breskve konec aprila, ko je potrebno ukrepati proti rdeči sadni pršici. Če pa smo že pred cvetenjem poškopili z oljnimi pripravki proti kaparjem, ki lahko tudi povzročajo škodo v nasadu, ni potrebno, da škropimo proti pršicam. Kmalu po dvetenju moramo tudi preveriti, ali so na listih uši. Še zlasti so zoprne sive breskove uši, rade pa se na poganjkah naselijo tudi druge listne uši, ki povzročajo nemalo pregla- vic sadjarjem. Tudi v tem slučaju bomo ukrepali s škropili, ki ob minimalni dozi zagotavljajo zadovoljive rezultate. V slučaju hujših napadov pa je potrebno uporabiti pripravke, ki vsebujejo sintetične piretroide.

Janko Jež

SPOMINI (30)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Študenti so namreč zahtevali od oblasti, naj se ustanovi v Trstu slovenska univerza. Pobuda je doživela nepričakovan uspeh, vsaj simbolično. Razgibali smo slovensko javnost, ki je postajala čedalje bolj občutljiva za kulturno problematiko. Sestanka so se poleg mene udeležili: dr. Angelo Kukanja, Stane Bidovec, prof. Jože Umek, prof. Maks Šah, dr. Frane Tončič, Marko Udovih in številni drugi politični in kulturni delavci. Sestanek seveda ni uspel tako, kot sem pričakoval. Velja pa kot dokaz skupne volje tržaških Slovencev pri reševanju konkretnih problemov, v našem primeru je šlo za ustanovitev slovenske univerze v Trstu ali pa — kot začetek — vsaj za odprtje oddelka za slavistiko in posebno za slovenistiko v okviru obstoječe univerze v Trstu. Ob koncu smo sklenili, da obsežen zapisnik pošljemo vsem prizadetim organizacijam na Tržaškem. Zapisnika nisem ohranil, zato mi boste oprostili, če nisem navedel imen vseh navzočih. Prepis zapisnika pa je dr. Drago Štoka našel v zapuščini dr. Tončiča in ga izročil prof. Borisu Pahorju. Ta pa ga je objavil v svoji reviji Zaliv pod zaglavjem Dokumenti.

Kot publicist in urednik Demokracije sem ves čas prisostvoval tedenskim sestankom zastopnikov tiska na Tržaškem v okviru ZVU v tiskovnem uradu na conskem predsedstvu, to je sedanje prefektore. Sestanke je vodil znan tržaški odvetnik, čigar ime mi uhaja. Na teh sejah smo imeli možnost, da smo zahtevali pojasnila za razne članke, ki so bolj ali manj razburjali tržaško javnost, in da smo na koncu še nastopali z raznimi predlogi v zvezi z delovanjem ZVU na področju gospodarstva, kulture, šolstva in podobno.

Sam sem se vedno rad sprehajal ob tržaški obali od Lazareta do Barkovelj, Grljana in sploh do Štivana. Posebno mi je padala v oči zanemarjenost razpadajočih portičev. Zavedal sem se, da gre za izredno priložnost, da lahko računamo na pomoč zahodnih zaveznikov pri reševanju pomembnejših posegov, ki jih domača oblastva po odhodu zaveznikov ne bi lahko izpeljala. Zato sem prosil consko predsedstvo, seveda s posredovanjem omenjenega tiskovnega urada, naj se zanima pri zavezniških oblasteh za možnost financiranja prenovitvenih del, ki so bila nujna zaradi dejansko ugotovljenega izredno slabega stanja vseh portičev ob tržaški obali, od Lazareta do Štivana. Predlog so pristojni organi ZVU vzeli v poštev, ga odobrili in v zares kratkem času tudi uresničili. O tem sem se sam prepričal, ko sem le nekaj let kasneje ob svojih sprehodih ob našem morju opazil, da je beseda meso postala. O tem nisem doslej z nikomer govoril. V teh spominskih zapiskih pa ne morem zamolčati tudi vloge, ki sem jo imel kot publicist pri skrbi za splošno tržaško problematiko, in sicer na vseh področjih, torej tudi na pomorsko-gradbenem.

Pred nekaj leti sem srečal gospodično Danev, hčerko učitelja Daneva, uradnico omenjenega conskega tiskovno — prevajalskega urada. Zanimal sem se za te zapisnike. Povedala mi je, da so shranjeni v prefektornem arhivu.

Primorski Slovenci in Jugoslavija

Ko sem prišel iz Rima nazaj v Trst, me je precej zanimalo, ali so moji prijatelji in znanci kaj izvedeli o delu Akcijskega odbora za samostojno in suvereno slovensko državo v Rimu. Nič. Vsi so v pogovoru z menoj o tem molčali. Zato sem sklenil, da bom tudi jaz molčal, dokler ne bo za to napočil primernejši čas.

Primorci so vsi, brez razlike, med vojno gledali na Jugoslavijo kot edino možno rešiteljico in stvariteljico zedinjenja z matičnim narodom v obliki slovenske republike, ki naj bi bila povezana z ostalimi jugoslovanskimi narodi v federativno urejeno Jugoslavijo. Zato so se primorski Slovenci brez oklevanja pridružili narodnemu osvobodilnemu gibanju. Da bomo razumeli to

Jubilej katehetskega natečaja na Mirenskem Gradu

Mirenski Grad: svetišče Žalostne Matere božje

Mirenski Grad pri Gorici je med domačini na Goriškem, pa tudi pri sosedih, znan kot pomembna romarska točka, saj opozarja nase že od daleč z veliko cerkvijo Žalostne Matere božje, sezidano na prijaznem griču v spodnji Vipavski dolni ob robu kraške planote. Sedanja triladijska cerkev z dvema zvonikoma je bila zgrajena med leti 1924-31 po načrtu goriškega arhitekta Umberta Cuzzija, krasijo pa jo številne umetnine Toneta Kralja. Umetnostno pomembne so tudi kapelice ob cesti na grič, ki so bile sezidane leta 1931; leta 1985 je zanje izdelal prizore Križevega pota v tehniki sgraffito slikar Lojze Čemažar. Sicer pa je načrt za kapelice izdelal arhitekt Ivan Vurnik, ki je tudi avtor Svetih stopnic na vrhu griča. Leta 1986 so ob poti na Grad obnovili edino še ohranjeno kapelico starega Križevega pota iz leta 1857, v njej pa je naslikal fresko

sv. bratov Cirila in Metoda že omenjeni Lojze Čemažar.

Poleg cerkve na Mirenskem Gradu, ki je goriškim vernikom dobro znana, saj jo radi obiskujejo zlasti ob nedeljah, stoji dom upokojenih sester usmiljenk, ki so tu našle zavetje po končani naporeni službeni dobi, predvsem v bolnišnicah. Nedaleč od cerkve pa se dviga večje poslopje samostana lazaristov z Gnidovčevim domom duhovnih vaj, ki v okviru koprške škofije, prav tako v širšem prostoru, pomeni duhovno, vzgojno in izobraževalno središče. Škozi celo leto, zlasti pa v poletnih mesecih, se tu vrstijo duhovne vaje za različne stanove in starostne skupine, tako posebej za duhovnike, zakonce, organizacije, študentsko mladino, mašne strežnike, vdove, gospodinje v župniščih itd. Redni udeleženci duhovnih vaj pa že dobro poznajo gostoljubnost tamkajšnjih la-

zaristov in požrtvovalnost sester usmiljenk; slednje so zadolžene predvsem v kuhinji.

Osrednjo vsakoletno pobudo v Gnidovčevem domu duhovnih vaj nedvomno pomeni katehetski tečaj za slovenske duhovnike, ki je v letošnjem februarju potekal že petindvajsetič. Spodobilo se je zato, ker so ob tem jubileju priredili slovesno akademijo, ki je bila na vrsti ob zaključku tečaja v petek, 17. februarja. Med gosti sta bila prisotna koprski škof msgr. Metod Pirih in ljubljanski pomožni škof msgr. Lojze Uran, slavnostni govornik pa je bil prof. dr. Alojzij Slavko Snoj iz Ljubljane. Akademijo je s petjem obogatila pevska skupina Krila in Šmartnega pod Šmartno goro, na sporedu pa so bile tudi recitacije, različna pričevanja in dokumentarni film. Pomembna točka med akademijo je bilo podeljevanje priznanj duhovnikom, zaslužnim za

razvoj katehetike na Slovenskem, prav tako tistim, ki se že dolga leta redno udeležujejo katehetskega tečaja na Mirenskem Gradu. V različnih posegih tega večera smo večkrat slišali tudi ime rojaka iz Sesljana, pokojnega Alberta Metlikovca, ki skupaj s pok. dr. Valterjem Dermoto in drugimi sodi med utemeljitelje tečaja.

M.V.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Zdrženje periodičnega tiska v Italiji

VRNIMO SE K POLITIKI!

Dr. Drago Legiša je v ponedeljek, 6. t.m., predaval v Saležu o temi: Vrnimo se k politiki! Predavanje sta priredila Sekcija Slovenske skupnosti za občino Zgonik in Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček. Na sliki od leve proti desni: Jožko Gruden, D. Legiša in R. Dolhar.

primorsko stališče v najbolj kritičnem trenutku obstoja slovenskega ljudstva, lahko preberemo Črniško kroniko msgr. Alojzija Novaka, ki jo je izdala predlanskim za božič Goriška Mohorjeva družba kot knjižni dar za svoje člane. Črniška kronika je res vredna razmisleka!

Zato se nobena drugačna miselnost ni mogla ukoreniniti na Primorskem, ker je vsak namig na kakšno svobodno slovensko državo, ločeno od Jugoslavije, takoj naletel na zgražanje. Zavedali so se namreč, kaj vse je primorsko ljudstvo pod fašizmom moralo pretrpeti, da ne govorimo o grozodejstvih, ki so jih Italijani zagrešili kot okupatorji na slovenskih tleh. Požigali so slovenske vasi, pobijali nedolžno prebivalstvo, deportirali starce, dekleta in otroke, streljali talce itd. Italijanska mladina o tem sploh ni obveščena, kajti noben šolnik ji nič o tem ne pove pri uri zgodovine. Na italijanskih šolah se namreč pouk zgodovine končuje v glavnem pri prvi svetovni vojni. O drugi svetovni vojni pa vam danes mladi ljudje znajo povedati samo to, da so se Italijani borili kot zavezniki Angležev in Amerikancev proti jugoslovanskim komunističnim okupatorjem.

To je treba upoštevati pri presojanju primorskega zadržanja glede Jugoslavije. Primerca pa smo spregledali med desetdnevno vojno med Slovenijo in Jugoslavijo, ko je slednja pokazala svojo nemoč proti enostavni slovenski zahtevi po popolni svobodi in je morala pravilno upoštevati vso težo majhnega naroda, ki se bori za svojo državnost. Odtlej smo Primorci, čeprav smo bili prej za morebitno konfederativno ureditev odnosov z ostalimi narodi na ozemlju Jugoslavije, brez pridržkov za popolnoma samostojno in suvereno slovensko državo.

To je v skladu tudi z načeli, do katerih smo prišli v Rimu z dr. Milkom Brezigarjem in dr. Bogumilom Vošnjakom. Na osnovi teh načel se je naša tako imenovana liberalna skupina pridružila Akcijskemu odboru za samostojno in suvereno slovensko državo. To stališče sem v tem odboru po odhodu dr.

Brezigarja in dr. Vošnjaka iz Rima zastopal v imenu naprednega tabora tudi jaz.

Na takoimenovani klerikalni strani pa si niso bili enotni. Dr. Žebot je bil stražar in pristaš Ehrlichovega višarskega slovenstva, na osnovi katerega je zagovarjal samostojno slovensko državo kot stičišče z romanskim in germanskim svetom. Ni pa načelno nasprotoval konfederativno urejeni Jugoslaviji s prestolnico v Banji luki. Dr. Ahčin in g. Avsenek pa sta kot člana Narodnega sveta, ki ga je vodil dr. Miha Krek, podlegla njegovemu moralnemu pritisku. Krek je bil v jugoslovanski vladi s sedežem v Londonu vezan na slovensko politično in strankarsko preteklost, pri čemer mu katoliška mladina ni več sledila, zlasti odkar je v zasebnih pismih svojim ožjim strankarskim privržencem delo za samostojno in suvereno slovensko državo označil za »nesrečno in slovenskemu narodu škodljivo«. Dr. Ahčina in g. Avseneka je razvoj dogodkov presenetil, tako da sta se morala s slovenskimi bogoslovci, zbranimi po vojni v samostanu Praglia pri Padovi, umakniti v Argentino, ne da bi zaradi tega formalno izstopila iz Akcijskega odbora. Tudi kot emigranta v Argentini sta bila vezana na dogovor, sprejetim ob ustanovitvi Akcijskega odbora, da se bo vsak njegov član po svojem razidu zaradi preselitve iz Rima v novo okolje ravnal po njegovih načelih in jim kakorkoli pomagal do uveljavitve. Avsenek pa je povzročil precej neugodja v Akcijskem odboru, ker je glede rešitve tržaškega vprašanja nasprotoval celo zahtevi po priključitvi Trsta Sloveniji, v kolikor ne bi Sovjetska zveza s tem soglašala. Gre spet za trenutno oportunistično politično gledanje na slovensko narodno problematiko, ki je iskala kompromisarske rešitve pri vprašanju, kjer je bil edini mogoči kompromis v obliki vključevanja tržaškega ozemlja v slovensko državo zaledje: ali v kantonalni obliki, kot je predlagal Akcijski odbor, ali v obliki sedme jugoslovanske federalne Republike, kot je zahtevala jugoslovanska vlada, ali pa v obliki Svobodnega tržaškega ozemlja. (Dalje)